

پنام خدا

اگر برده داری بد است پس چرا خود پیامبر(ص)
و امامان هم کنیز و غلام داشتند؟

◈ تهیه و تنظیم: محمد صالح پزند

آمیخته بودن برده داری با تار و پود جوامع بشر

♦ آیا جهت گیری احکام به سمت و سوی تقویت بردگی است، یا در جهت رهایی
تدریجی آنان ؟

چرا اسلام به یکباره و به صورت انقلابی در جهت
رهایی بردگان گام برداشت؟

◈ از هم پاشیدن نظام اقتصادی مردم و جامعه

◈ امکان انتقام جویی و به خطر افتاد امنیت

◈ با اسیران جنگی چه کنند؟

برنامه ریزی اسلام برای از میان برداشتن
بردگی:

۱: لغو همهٔ راه‌های بردگی جز یک راه:

- ◆ اسارت در جنگ
- ◆ حکم حاکمان
- ◆ بچه‌های کنیزها
- ◆ فراریان از سرزمین‌های دیگر
- ◆ ارتکاب بعضی جرائم
- ◆ فروختن خود یا همسر یا فرزند به عنوان برده
- ◆ قمار

۲: شَرُّ النَّاسِ مَنْ بَاعَ النَّاسَ

بدترین مردم کسی است که انسان ها را بفروشد

۳: رفتار انسانی با برده ها

◈ اسلام برای بردگان شخصیت انسانی بیان کرد تا آن جا که از نظر شخصیت انسانی، هیچ تفاوتی میان بردگان و افراد آزاد نمی گذارد و معیار ارزش را تقوا قرار می دهد

راه های آزادسازی بردگان

♦ راه استجابی و سفارش های اخلاقی

♦ راه وجوبی و دستورهای قانونی

راه های قانونی آزادشدن (عتق) بردگان

♦ معاهده و مکاتبه

♦ عتق تدبیر

♦ عتق سرایت

♦ عتق استیلاد (ام ولد)

♦ عتق با بیماری خاص

- ◆ مسلمان شدن عبد قبل از این که مولایش در محیط کفر مسلمان شود
- ◆ هرگاه مولا گوش، بینی و یا عضو دیگری از اعضای بدن برده را جدا کند
- ◆ اگر مولا وارث نداشته باشد، برده با مال میت آزاد می شود
- ◆ برده مؤمن پس از هفت سال آزاد می شود
- ◆ یکی از مصارف هشتگانه زکات
- ◆ آزادی به واسطه عهد و نذر و قسم
- ◆ آزادی به واسطه کفاره

الگوهای عملی

◈ به عنوان مثال کنیز در جامعه آن روز از ارزش و حرمتی برخوردار نبود ، اما پیامبر که دارای کنیزانی به نام های جویریہ و صفیہ بودند . هر دو را آزاد کرده و سپس با آن دو ازدواج نمودند

◈ اکثر بردگان در خانه اهل بیت با معارف دینی و احکام الهی آشنا می شدند و از محضر آنان استفاده های علمی و عملی بسیاری می نمودند.

در نتیجه این افراد پس از آزادی ، انسان هایی نمونه ، مؤمن و حقیقت جو بودند و در مسیر ترویج حقیقت و اسلام ناب می کوشیدند .

نمونه ای از رفتار امام علی علیه السلام با غلام خود:

❖ روزی امیرمؤمنان با غلامشان قنبر به بازار رفتند. حضرت دو پیراهن، یکی به دو درهم و دیگری به سه درهم خریده و به قنبر فرمودند: پیراهن سه درهمی را تو بردار. قنبر عرض کرد: ای امیرمؤمنان! تو به منبر می روی و با مردم بیش تر سر و کار داری، سزاوار است پیراهن بهتر را شما بپوشید!

حضرت فرمودند: ای قنبر! تو جوان هستی و باید مانند جوانان باشی. من از خدا شرم می کنم لباسی بهتر از تو بپوشم.

...

◈ در مجموع باید گفت داشتن غلام و کنیز برای رسول خدا و ائمه را، نمی توان در تضاد با نفی برده داری در اسلام دانست ، زیرا این نوع برده داری به رابطه پدر و فرزندی بیش تر شباهت دارد تا به رابطه مولا و برده ! در نتیجه همین غلام و کنیز داشتن این بزرگواران بالاترین تبلیغ در مسیر آزادی بردگان یا لاقفل رفتار صحیح و درست با ایشان بود .